

Corporate Governance

ดร.ศิลปพร ศรีจันทเพชร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี

คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

sillapaporn@hotmail.com

คณะกรรมการตรวจสอบ : กลไกการกำกับดูแลกิจการ

การกำกับดูแลกิจการ เป็นเรื่องสำคัญซึ่งได้รับความสนใจอย่างมากจากสาธารณชน หน่วยงานกำกับดูแลและผู้บริหารขององค์กร การกำกับดูแลกิจการช่วยให้กิจการมีระบบการบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพ สร้างความสามารถในการแข่งขันและเพิ่มมูลค่าแก่กิจการ ซึ่งจะสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่าย อาจกล่าวได้ว่าการกำกับดูแลกิจการเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการปรับปรุงประสิทธิภาพขององค์กร ซึ่งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างฝ่ายจัดการ คณะกรรมการ เจ้าของและผู้มีส่วนได้เสียอื่น การกำกับดูแลกิจการยังช่วยให้เกิดโครงสร้างที่สำคัญ ซึ่งเป็นกลไกในการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจการและการกำหนดวิธีที่จะบรรลุวัตถุประสงค์เหล่านั้น รวมถึงการสอดส่องดูแลผลการปฏิบัติงานของกิจการ

กลไกหนึ่งเพื่อให้การกำกับดูแลกิจการดำเนินไปได้ด้วยดี ได้แก่ การจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบที่มีความเป็นอิสระและมีความรู้ความสามารถ เนื่องจากคณะกรรมการตรวจสอบมีบทบาทสำคัญในการกำกับ การติดตาม การควบคุม และการดูแล ผู้ที่ได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ให้ไปทำหน้าที่ทางการบริหาร เพื่อให้ทรัพยากรขององค์กรได้นำไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพ อย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมาย อย่างคุ้มค่า ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดตอบแทนกลับไปยังผู้มีส่วนได้เสียทุกฝ่ายอย่างเป็นธรรม

คณะกรรมการตรวจสอบ คือ กลุ่มของกรรมการของบริษัทอย่างน้อย 3 คน ซึ่งคณะกรรมการบริษัท (Board of Director: BOD) หรือที่ประชุมผู้ถือหุ้นของบริษัทแต่งตั้งขึ้นเป็นกรรมการตรวจสอบ

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้ออกประกาศ เรื่อง ข้อกำหนดเพื่อการดำรงสถานะเป็นบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ฯ โดยกำหนดให้บริษัทจดทะเบียนต้องจัดให้มีระบบการกำกับดูแลกิจการที่ดี โดยบริษัทจดทะเบียนต้องมีคณะกรรมการตรวจสอบคณะหนึ่งเพื่อกำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทจดทะเบียนให้ได้มาตรฐานและเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องตลอดระยะเวลาที่เป็นบริษัทจดทะเบียน โดยบุคคลดังกล่าวมีคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานตามประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยว่าด้วยคุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบ

นอกจากนี้ ประกาศตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย เรื่อง คุณสมบัติและขอบเขตการดำเนินงานของคณะกรรมการตรวจสอบได้ให้คำนิยามของ “บริษัท” “ญาติสนิท” “รายการที่เกี่ยวข้องกัน” และ “บริษัทที่เกี่ยวข้องกัน” องค์ประกอบของคณะกรรมการตรวจสอบ การแจ้งรายชื่อและขอบเขตการดำเนินงาน การนำส่งหนังสือรับรองและประวัติของกรรมการตรวจสอบ คุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบ รายการที่ไม่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระ หน้าที่และความรับผิดชอบ และการรายงานต่อคณะกรรมการของบริษัทหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกัน

กรรมการตรวจสอบควรเป็นบุคคลที่มีความเป็นอิสระและมีเวลาเพียงพอที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้อย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คณะกรรมการบริษัทต้องส่งรายชื่อกรรมการตรวจสอบที่ตนแต่งตั้งต่อตลาดหลักทรัพย์ พร้อมกับรับรองว่ากรรมการตรวจสอบนั้นมีคุณสมบัติและมีความเป็นอิสระตามที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดไว้ ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยได้กำหนดคุณสมบัติของกรรมการตรวจสอบไว้ดังนี้

(1) เป็นผู้ถือหุ้นไม่เกินร้อยละ 5 ของทุนชำระแล้วของบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือบริษัทที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ให้นับรวมหุ้นที่ถือโดยผู้ที่เกี่ยวข้องด้วย

(2) เป็นผู้ไม่มีส่วนร่วมในการบริหาร

งานในบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท รวมทั้งไม่เป็นลูกจ้าง พนักงาน หรือที่ปรึกษาที่ได้รับเงินเดือนประจำจากบริษัท บริษัทในเครือ บริษัทร่วม บริษัทที่เกี่ยวข้อง หรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

(3) ไม่เป็นผู้มีผลประโยชน์หรือส่วนได้เสียไม่ว่าทางตรงหรือทางอ้อม ทั้งในด้านการเงินและบริหารงานของบริษัท บริษัทย่อย บริษัทร่วมหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท (เป็นผู้มีความเป็นกลาง) ในระยะเวลา 1 ปีก่อนได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการตรวจสอบ เว้นแต่คณะกรรมการบริษัทได้พิจารณาอย่างรอบคอบแล้วเห็นว่าความสัมพันธ์นั้นจะไม่มีผลกระทบต่อการปฏิบัติหน้าที่ และการให้ความเห็นที่เป็นอิสระของกรรมการตรวจสอบ

(4) ไม่เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องหรือญาติสนิทของผู้บริหารหรือผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

(5) ไม่เป็นผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งขึ้นเป็นตัวแทนเพื่อรักษาผลประโยชน์ของกรรมการของบริษัท ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ หรือผู้ถือหุ้น ซึ่งเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับผู้ถือหุ้นรายใหญ่ของบริษัท

ดังนั้น กรรมการตรวจสอบจึงเป็นกรรมการอิสระที่ไม่มีส่วนในการบริหารงานประจำของกิจการ (Non-Executive Directors: NED) ซึ่งถือเป็นกฎเกณฑ์พื้นฐานที่สำคัญของกรรมการตรวจสอบและคณะกรรมการบริษัทจะกำหนดขอบเขต

และวัตถุประสงค์การปฏิบัติหน้าที่ของ คณะกรรมการตรวจสอบไว้อย่างชัดเจน และเปิดเผยให้ผู้ถือหุ้นทราบ

ภาระหน้าที่ที่สำคัญที่สุดของคณะกรรมการตรวจสอบ คือ การดำเนินการ เพื่อให้เป็นที่มั่นใจว่ากรรมการบริหารของกิจการได้บริหารงานให้เป็นไปตามนโยบาย ที่คณะกรรมการได้วางแนวทางไว้ หรือ กำกับดูแลการดำเนินงานของบริษัทให้ได้ มาตรฐานและเป็นไปในแนวทางที่ถูกต้อง ดูแลปกป้องผลประโยชน์ของผู้ถือหุ้น ทุกรายอย่างเท่าเทียมกันและให้เกิด ความชัดเจนในการบริหารงานด้วยความ ซื่อสัตย์สุจริตและด้วยความรับผิดชอบ การกิจหลักที่สำคัญของคณะกรรมการ ตรวจสอบ มีดังนี้

(1) ดูแลกระบวนการจัดทำและเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของ บริษัทให้มีความถูกต้อง ตรงต่อความเป็นจริง ครบถ้วน และเชื่อถือได้ ตลอดจนการ สอบทานความเหมาะสมของนโยบายการ บัญชีและการวิเคราะห์งบการเงินของ กิจการ โดยประสานงานกับผู้สอบบัญชี และผู้บริหาร

(2) ดูแลให้มีระบบการควบคุม ภายในที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยสอบทานร่วมกับ ผู้สอบบัญชีและ ผู้ตรวจสอบภายใน โดยสอบทานขอบเขต การตรวจสอบภายในให้ครอบคลุมถึงการ ประเมินและตรวจสอบความเสี่ยงพอ และประสิทธิภาพของระบบการควบคุม ภายใน

(3) พิจารณา คัดเลือกและเสนอ แต่งตั้งผู้สอบบัญชี ตลอดจนดูแลการ ปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีในเรื่องต่างๆ เช่น หนังสือแต่งตั้งผู้สอบบัญชี ค่า ธรรมเนียมการสอบบัญชี กำหนดการ ตรวจสอบบัญชี การประสานงานกับ หน่วยงานตรวจสอบภายใน ติดตามผล การตรวจสอบและประเมินผลการปฏิบัติ งานของผู้สอบบัญชี

(4) ดูแลให้กิจการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง จรรยาบรรณที่พึงปฏิบัติโดยการสอบทาน กรณีที่บริษัทมีส่วนร่วมหรือมีคดีความ ซึ่งอยู่ระหว่างการดำเนินการ

(5) เปิดเผยข้อมูลความขัดแย้ง ทางผลประโยชน์และการทุจริต โดยสอบ ทานรายการที่เกี่ยวข้องกันของบริษัท รายงานการตรวจสอบภายใน และนโยบาย ของบริษัทในเรื่องดังกล่าว

(6) ภารกิจอื่นที่คณะกรรมการ บริษัทมอบหมาย เช่น

- ทบทวนนโยบายการบริหาร การเงินและการจัดการ ความเสี่ยง
- ทบทวนและเสนอความเห็น เกี่ยวกับการปฏิบัติตาม จรรยาบรรณทางธุรกิจของ ผู้บริหาร
- ทบทวนร่วมกับผู้บริหารใน

รายงานสำคัญๆ ที่เสนอ ต่อสาธารณชนตามที่ กฎหมายกำหนด เช่น บท วิเคราะห์ของฝ่ายบริหาร (Management Discussion and Analysis : MD&A) ใน รายงานประจำปี

(7) จัดทำรายงานการกำกับดูแล กิจการของคณะกรรมการตรวจสอบโดย เปิดเผยไว้ในรายงานประจำปีของบริษัทซึ่ง รายงานดังกล่าวต้องลงนามโดยประธาน คณะกรรมการตรวจสอบ

คณะกรรมการตรวจสอบควรจัดให้ มีการประชุมอย่างสม่ำเสมอโดยเฉลี่ยปีละ 4 ครั้ง มีกำหนดวาระการประชุมที่ชัดเจน เพื่อพิจารณาประเด็นต่างๆ ตามภารกิจ หรือมีการประชุมนัดพิเศษในกรณีที่จำเป็น ในระหว่างการประชุมของคณะกรรมการ ตรวจสอบ อาจเชิญกรรมการบริหารหรือ ผู้บริหารเข้าร่วมประชุมด้วยเฉพาะในเรื่อง ที่กำหนดไว้เท่านั้น กรรมการตรวจสอบ ผู้ใดมีส่วนได้เสียใดๆ ในเรื่องที่พิจารณา ห้ามเข้าร่วมพิจารณาในเรื่องนั้น เรื่องที่ พิจารณาในการประชุมคณะกรรมการ ตรวจสอบ มีดังนี้

(1) พิจารณางบการเงินและ รายงานทางการเงินที่เกี่ยวข้อง หลักการ บัญชีและวิธีปฏิบัติทางบัญชี รวมถึงการ เปลี่ยนแปลงนโยบายที่สำคัญก่อนนำ เสนอต่อคณะกรรมการบริษัท เพื่อเผยแพร่ แก่ผู้ถือหุ้นและผู้ลงทุนทั่วไป

(2) พิจารณาระบบการควบคุมภายใน แผนงานตรวจสอบและการประเมินผลการตรวจสอบของผู้ตรวจสอบภายในและผู้สอบบัญชี

(3) ประสานงานกับผู้สอบบัญชีและทบทวนการปฏิบัติงานของผู้ตรวจสอบภายใน พร้อมทั้งแจ้งให้ทราบถึงเรื่องที่ได้รับให้ความสนใจเป็นพิเศษ

(4) พิจารณาการปฏิบัติตามข้อกำหนดและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง โดยหารือกับนักกฎหมายของบริษัท

(5) พิจารณาทบทวนรายการที่ก่อให้เกิดความขัดแย้งทางผลประโยชน์

(6) พิจารณาการปฏิบัติกรอื่นใดตามที่คณะกรรมการบริษัทมอบหมายภายหลังจากประชุมของคณะกรรมการตรวจสอบ ให้จัดทำรายงานการประชุมเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการบริษัทได้รับทราบถึงกิจกรรมต่างๆ ของคณะกรรมการตรวจสอบอย่างทันเวลา

ในรายงานประจำปีของบริษัท จะมีรายงานของคณะกรรมการตรวจสอบที่ลงนามโดยประธานคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งประกอบด้วยเรื่องต่อไปนี้

(1) ความเห็นเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำและการเปิดเผยข้อมูลในรายงานทางการเงินของบริษัท

(2) ความเห็นเกี่ยวกับความเพียงพอของระบบการควบคุมภายในของบริษัท

(3) เหตุผลที่เชื่อว่าผู้สอบบัญชีของบริษัทเหมาะสมที่จะได้รับการแต่งตั้งต่อไปอีกวาระหนึ่ง

(4) ความเห็นเกี่ยวกับความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของบริษัทและอุปสรรคที่เกิดขึ้นโดยผู้บริหารของบริษัทในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

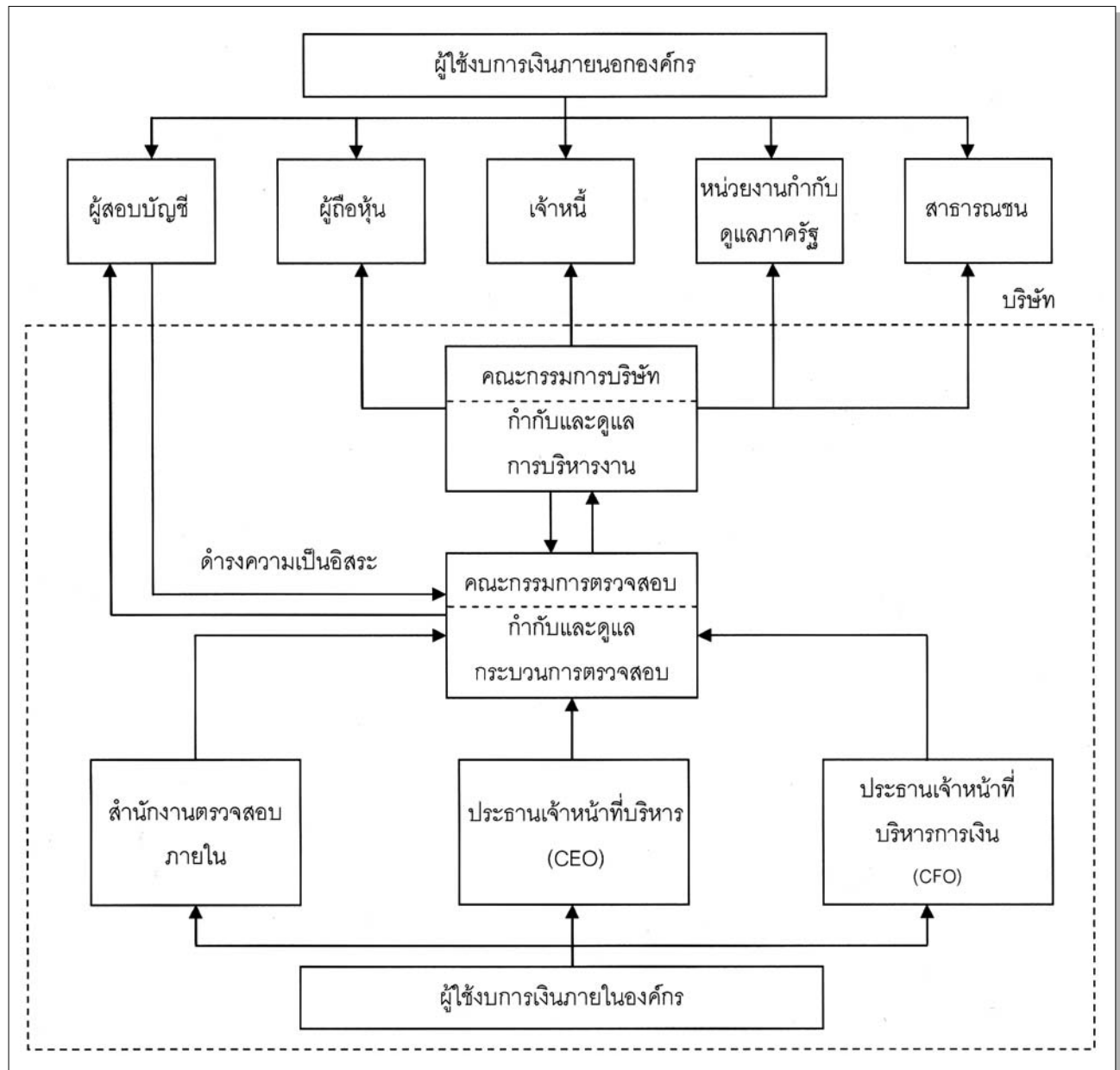
(5) ระบุจำนวนครั้งของการสืบสวนภายในที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว ในกรณีที่ปรากฏข้อสงสัยว่าอาจมีการทุจริต สิ่งผิดปกติ หรือข้อบกพร่องสำคัญในระบบการควบคุมภายใน รวมถึงการกระทำที่เป็นการฝ่าฝืนข้อกฎหมายหรือข้อกำหนดของตลาดหลักทรัพย์ฯ ที่เกิดขึ้นระหว่างปี โดยกล่าวถึงลักษณะทั่วไปของการสืบสวน ผลการสืบสวน การดำเนินการของบริษัทและผลกระทบทางการเงินที่มีต่อบริษัท (ถ้ามี)

หน่วยงานตรวจสอบภายในเปรียบเสมือนทรัพยากรที่สำคัญของคณะกรรมการตรวจสอบ ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานตรวจสอบภายในกับคณะกรรมการตรวจสอบ จะทำให้หน่วยงานตรวจสอบภายในมีความเป็นอิสระมากขึ้น และสามารถสนับสนุนความสำเร็จขององค์กรได้มากขึ้น

หน่วยงานตรวจสอบภายในที่สามารถปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพจะต้องพึ่งพาความสัมพันธ์ในการรายงานต่อคณะกรรมการตรวจสอบ คณะกรรมการตรวจสอบควรปฏิบัติหน้าที่ในการกำกับดูแลงานของหน่วยงานตรวจสอบภายในดังต่อไปนี้

- สอบทานและอนุมัติกฎบัตรหรือแถลงการณ์ภารกิจของหน่วยงานตรวจสอบภายใน
- รับทราบการแต่งตั้งหรือปลดออก ของหัวหน้าหน่วยงานตรวจสอบภายใน
- สอบทานแผนงานตรวจสอบและงบประมาณของหน่วยงานตรวจสอบภายใน
- สอบทานผลการตรวจสอบ
- ให้งานตรวจสอบภายในปฏิบัติหน้าที่ในโครงการพิเศษต่างๆ

ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการตรวจสอบกับบุคคลที่เกี่ยวข้องแสดงได้ตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ความสัมพันธ์ของคณะกรรมการตรวจสอบกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

โดยสรุปแล้ว คณะกรรมการตรวจสอบเป็นกลไกอย่างหนึ่งที่จะช่วยให้การกำกับดูแลกิจการสัมฤทธิ์ผล โดยมีภารกิจดำเนินการ เพื่อให้มั่นใจว่ากรรมการบริหารได้บริหารงานตามนโยบายที่คณะกรรมการได้วางแนวทางไว้ เพื่อดูแล

ปกป้องผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้เสียและให้เกิดความชัดเจนในการบริหารงานด้วยความรับผิดชอบและความซื่อสัตย์สุจริต ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้คณะกรรมการตรวจสอบสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการที่ผู้บริหาร

เห็นความสำคัญของการจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ โดยคัดเลือกกรรมการตรวจสอบที่มีความอิสระและมีความรู้ความสามารถ